

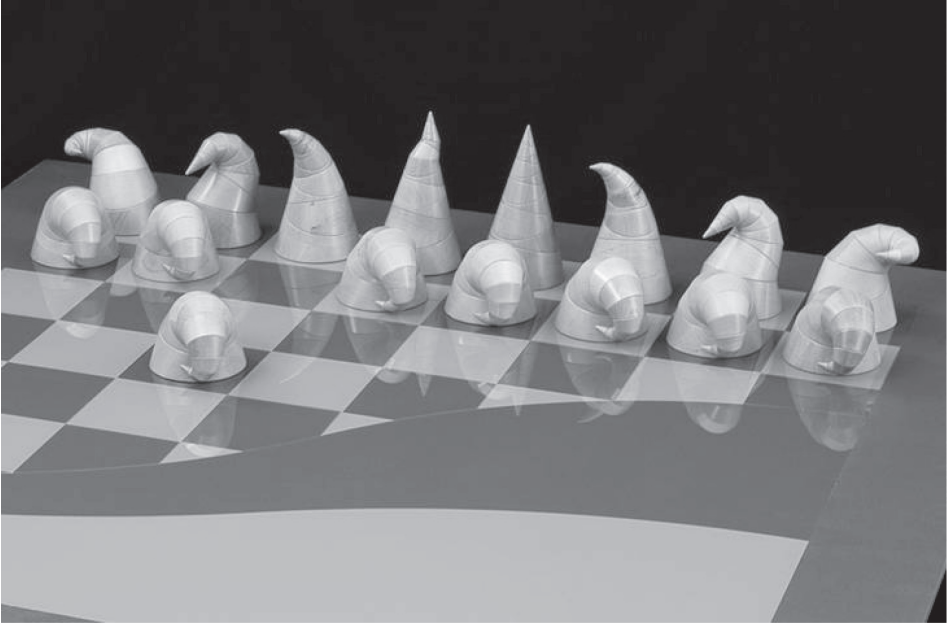
Kelle Antal ArtFormer sakkjátéka mint modern népmese

Kelle Antalról tudjuk, hogy sokoldalú és nem szokványos alakja a magyar művészi életnek. Különösségei közé tartozik, hogy nem csupán a tárgyakat, a természet jelenségeit, hanem az embereket is kellő alázattal figyeli. Valóban a világra figyelés a léte lényege. Tudja, hogy milyen komoly gondot okoz a kommunikációs képességek elcsenevészesedése. Azt is tudja, milyen komoly veszteséggel jár, ha az ember nem veszi számításba azokat a körülményeket – beleértve embertársait is –, amelyek, akik életközegének részei és részesei. A művész mindennek enyhítésére talált ki olyan műtárgyakat, melyek segítségével, a velük való kapcsolatba lépéssel korrigálhatjuk fogyatékoságainkat. Például van egy olyan madáremberpárja, melynek mozgását együtt és külön-külön is maga a néző irányíthatja.

Fontos tisztába jönnünk azzal, hogy Kelle Antal újraértelmezte a játék fogalmát. Nála nem a haszon, a másik megsemmisítése a cél, hanem kreatív jelenlétünk a világban, külső-belső helyzetünk érzékelése és változtatása. Őt ugyanis az érdekli, hogy az ember miként egyenesedhet fel, miként növelheti naggyá emberi mivoltát. Ehhez kiváló lehetőséget talált a sakkban, s éppen mert a személyiségfejlesztés volt a cél, alaposan átalakította a sakktablát és a sakkjátszmát. Nála ugyanis nincs ellenfél, a 32 figura helyett csak 16 van.

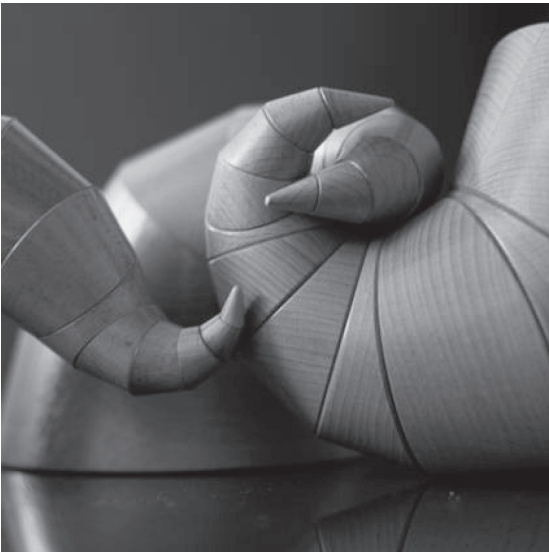

Fotó: Oravecz István

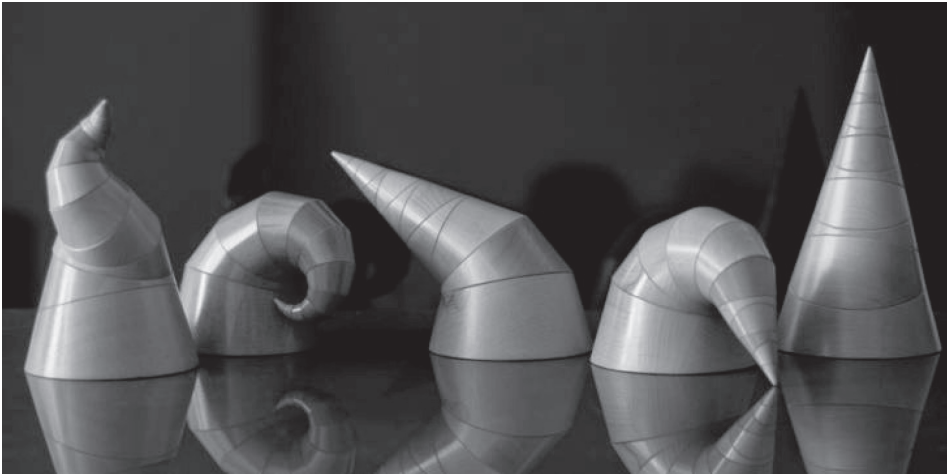
Fotó: Oravecz István

Ezzel a játék erős hadi jellegét kiiktatta. Kelle bábuí így csapaton belül és önmagukban játsszák alakító munkájukat. Mindegyik bábu alakja, ezáltal személyisége és társadalmi helyzete folyamatosan megváltoztatható. Állhatnak a hagyományos helyükön hagyományos sakkpózban. Lehetnek segítők, barátságosak, támogatóak egymással, mint ahogy kifelé szerepükből átöllehetik egymást vagy akár kikukucsálhatnak a világra...

Fotók: Kelle Emese

Nem tartom véletlennek, hogy Kelle Antal éppen a sakkot alakította át a modern ember súlyos betegségének gyógyító eszközéül. A sakk komplexitása, szellemisége hiteles fedezet Kelle humán törekvéseire. Minden kor minden embere vallási, nemzeti, ideológiai különbözősége ellenére sakkozott. Ez a játék valóban az univerzum kimeríthetetlen gazdagságának mása, az ember számára átláthatatlan kombinációkat kínáló szellemi kihívás. A sakkfiguráknak előírt lépéslehetőségeik vannak, a sakktáblának rendje van. Ezek a szabályok a mindennapi életünkben az ún. viselkedési és társadalmi illemszabályok. Emberközi kapcsolatainkban szükségünk van védelemre (bástya), futóra (kapcsolattartó), tekintélyre (király) – s a velük való tervszerű kötődésre és együttműködésre. Az életben, mint a sakkban, támogató és lebontó erők hatnak. Vannak passzív és aktív periódusok, helyzetek. Tömören úgy fogalmazhatnám, a sakk valóban világmodell, a világ megismerésének játékos eszköze. A fekete-fehér mező nem csupán a kozmoszban dúló világosság-sötétség harcára utal, hanem utal a földi lét és az emberi sors gazdag helyzetlehetőségére is. Kelle sakkja pedig, mint kortárs műtárgy, a világmegismerés pszichológiai aspektusa.

Fotó: Kelle Emese

Mayer Erzsébet

Eötvös Loránd Tudományegyetem PPK Andragógia Tanszék